

FAMILIES ONTSTAAN DOOR OPULATIE EN WEDERZIJDSE BESMETTING. DOOR DE
ONVERBREKELIJKE IRKEL VAN FRUSTRATIE, S ULD EN LIEFDE. JA OB WREN'S
VOORSTELLING EN TEKST BRENGEN DE ZIEKTE AAN DE OPPERVLAKTE. **FAMILIES ARE
FORMED T ROUG OPULATION / FAMILIES ONTSTAAN DOOR OPULATIE**
JA OB WREN

T E ARA TERS MOT ER FAT ER DAUG TER

PART ONE

Parents are pun ing bags, ildren are tyrants

1. MOT ER T is appened to me w en I was about fourteen. More or less my daug ter's age now. I ad a lose friend, a best friend really, and s e died. And it was t e first person I ever knew w o a tually died, before my grandparents, long before my parents, before ot er people I know w i is starting to appen a little bit now and I suppose will only get worse. And about a week and a alf before s e died me and er went it - iking. We wanted to go to a on ert in t e biggest ity w i was near to w ere we lived and we ouldn't afford t e bus. So we de ided to it - ike. S e ad it - ike more t an me, s e was more experien ed in a lot of ways. And we get in t e first ar t at stops for us, t e driver is a guy, kind of a big guy, we bot get in t e ba k seat. And as e's driving e's talking to us and I guess t ere's somet ing a bit t reatening about im be ause as e's driving I'm getting really s ared. And I w isper to Anne-Marie t at I want to get out, t at I don't want to go to t e on ert, t at I want to get out of t e ar and t at we really adn't driven t at far yet so we ould probably still walk ome. And t e guy w o's driving ears me w ispering and over is s oulder asks me w at I'm w ispering about and stupidly I tell im t e trut , t at I want im to pull over t e ar and

let bot of us out so we an walk ome. e pulls over to t e side of t e road so I t ink everyt ing's going to be all rig t but t en suddenly e w ips around in is seat and pla es one of is big ands on ea of our fa es and says e's not going to let us out of t e ar unless one of us gives im a blow job. And Anne-Marie knows t at I've never given anyone a blow job before and I still don't know if s e really ad or if s e just wanted me to t ink s e was more experien ed t an s e a tually was so s e'd only told me t at s e ad (wit er ex-boyfriend) but even t oug s e was obviously s ared s e saw t at I was even more s ared and said t at s e would do it. T en everyt ing moved really fast as s e jumped over into t e front seat and just really qui kly undid t e guy's belt and zipper and I sat in t e ba k seat and sort of tried not to wat for w at seemed like an eternity. And w en I t ink of it now I know t at t at's not t e only reason s e ommitted sui ide and I know it wasn't even my idea to it - ike, it was ers. But still...

DE PERSONAGES MOEDER VADER DO TER

DEEL ÉÉN

Ouders zijn boksballen, kinderen zijn tirannen

1. MOEDER Dit overkwam me toen ik veertien was of zo. Ongeveer zo oud als mijn do ter nu. Ik ad een vriendin, mijn beste vriendin eigenlijk, en die ging dood. En et was de eerste persoon die doodging die ik kende, nog voor mijn grootouders, nog lang voor mijn ouders, voor andere mensen die ik ken en die nu beetje bij beetje beginnen dood te gaan en ik veronderstel dat et er niet beter op zal worden. En ongeveer ander alve week voor ze doodging, gingen we samen liften. We wilden naar een on ert in de grote stad, di tbij waar we woonden, maar konden geen bus betalen. Dus besloten we te liften. Ze ad al meer gelift dan ik, ze was op eel wat vlakken meer ervaren dan ik. En we stappen in de eerste auto die stopt voor ons, de auf-feur is een man, nogal een potige kerel, en we gaan allebei a teraan zitten. En terwijl ij rijdt, praat ij met ons, en er is iets dreigends aan em denk ik, want terwijl ij rijdt, word ik e t bang. En ik fluister in Anne-Marie's oor dat ik eruit wil, dat ik niet e t naar dat on ert wil, dat ik uit de auto wil, en dat we nog niet zo ver zijn en waars ijnlijk nog gewoon naar uis terug kunnen lopen. En de kerel aan et stuur oort me fluisteren en vraagt me over zijn s oulder wat ik fluister en domweg vertel ik em de waar eid, dat ik wil dat ij de auto stopt en

ons allebei laat uitstappen zodat we terug naar uis kunnen lopen. ij gaat aan de kant van de weg staan, dus ik denk dat alles oké is, maar plotseling draait ij zi vliegensvlug om en legt zijn grote an-den op onze gezi ten en zegt dat ij ons niet laat gaan tot een van ons em pijpt. En Anne-Marie weet dat ik nog nooit iemand gepijpt eb en ik weet nog altijd niet of zij dat e t al eens gedaan ad of me gewoon wou laten geloven dat zij meer ervaren was dan ze eigenlijk was en me daarom ad verteld dat ze et al eens gedaan ad (met aar ex-vriendje), maar zelfs al was ze duidelijk bang, ze zag dat ik nog banger was en zei dat zij et zou doen. Toen ging alles razendsnel, ze sprong op de zetel voorin en deed e t eel vlug de riem en de rijs van de kerel open en ik zat op de zetel a terin en probeerde niet te kijken, et leek een eeuwig eid te duren. En wanneer ik ier nu aan terugdenk, weet ik dat dit niet de enige reden was waarom ze zelf-moord pleegde, en ik weet dat et zelfs niet mijn idee was om te liften, et was dat van aar. Maar to ...

2. A sort parable on erning t e state of Israel

DAUG TER It is a normal family s ene. T e kind we ave seen so many times before. Fat er reads t e paper. Mot er does t e breakfast dis es. T e world is no longer like t is but su t ings barely matter. Daug ter breaks urfew again and is grounded. T e television is on in t e ot er room. We ave seen t is all before. It's familiar. One nig t fat er steps into is daug ter's room w ile s e is sleeping and quietly rapes er. S e s reams and mot er

pretends not to ear. We ave seen t is all before. It is extremely unpleasant but sadly it is not s o king. Life goes on. T e paper omes in t e morning. offee is made. One weekend, w en fat er is away on business, is daug ter quietly slips into t e master bedroom and brutally rapes er own mot er. On e again mot er remains silent. Pretends not to ear. Pretends. Fat er returns from is business trip. e noti es somet ing as gone wrong but doesn't know w at and doesn't t ink to ask. Some ow, life goes on. Family meals are eaten toget er. onversation is about w at appened at s ool t at day or about re ent politi al events. It is a s opping day. Wit t e gro eries in t e trunk of t e ar mot er is driving ome a different route t an usual, t roug a neig bour-ood s e as never seen. T at nig t, w ile e is sleeping, s e ties fat er up wit t i k rope and tig t knots and rapes im wit t e strap-on dildo s e pur ased t at afternoon. As e awakens, fat er realizes e is bot in pain and rying. e wants to be angry but all e really feels is guilt. S e unties im later t e next afternoon and t ey are quiet. On t e re ord player is a re ord w i we will play for you now...

3. FAT ER W en you've met enough people, after a w ile every-one starts to look just a little bit familiar, everyone you see looks just a little bit like someone you used to know or someone met briefly on e before. Some sort of slig t resemblan e in t e fa ial features. And t at was t e way it was wit my daug ter w en s e was born. S e was only an infant but already t ere was somet ing about t e eyes, maybe a little bit around t e mout -reminded me of a girl named Eva t at I knew w en I was twenty-one. At t e time I didn't know it but I t ink I loved Eva and t is is t e story of t e last day we spent toget er. I ad been ki king around Europe, between ig s ool and university, and for some reason ended up in Germany. My parents weren't espe ially religious but away from ome for t e first time in my life I was gra ed wit a really strong feeling t at my eritage was t at of a Jew, travelling aimlessly t roug out t e

2. Een korte parabel over de staat Israël

DO TER et is een normaal familietafereel. Van et soort dat we al zo vaak ebben gezien. Vader leest de krant. Moeder wast af na et ontbijt. De wereld zit zo niet meer in elkaar, maar die dingen doen er nauwelijks toe. Do ter is weer te laat t uisgekomen en eeft uisar-rest. De televisie staat in de andere kamer. We ebben dit allemaal al gezien. et is vertrouwd. Op een avond stapt vader de kamer van zijn slapende do ter binnen en verkra t aar stilletjes. Ze roept, maar aar moeder doet alsof ze niets oort. We ebben et allemaal al eens gezien. et is bijzonder onaangenaam, maar triestig genoeg s o keert et ons niet. et leven gaat verder. De krant ligt op de mat 's morgens. De koffie staat klaar. Op een weekend, wanneer vader op zakenreis is, glipt de do ter stilletjes de slaapkamer van aar ouders binnen en verkra t meedogenloos aar eigen moeder. aar moeder zwijgt weer. Doet alsof ze niets oort. Doet alsof. Vader komt terug van zakenreis. ij merkt dat er iets gebeurd is, maar weet niet wat en ij denkt er niet aan et te vragen. Op een of andere manier gaat et leven verder. Er wordt samen gegeten. Gesprekken over wat die dag op s ool gebeurd is of over de politiek. et is bood-s appendag. Met de boods appen in de kofferbak rijdt moeder naar uis via een andere weg dan normaal, door een buurt waar ze nog nooit eerder was. Die avond, terwijl ij slaapt, bindt ze vader stevig vast met een dik touw en verkra t em met de strap-on dildo die ze die namiddag eeft geko t. Vader wordt wakker. ij realiseert zi dat ij pijn eeft, dat ij uilt. ij wil zi kwaad maken, maar et enige wat ij e t voelt is s uld. De volgende namiddag maakt ze em los en ze zijn stil. Op de platenspeler ligt een plaat die we nu voor u zullen spelen...

3. VADER Wanneer je genoeg mensen ebt ontmoet, begint iedereen na een tijdje een beetje vertrouwd te lijken, iedereen die je ziet lijkt een klein beetje op iemand die je kende of eens ebt ontmoet. Gelaatstrekken die vaag op elkaar lijken. En dat was et geval met mijn do ter toen ze geboren werd. Ze was nog maar een boreling, maar er was al iets in aar ogen, miss ien nog iets meer rond de mond - dat me deed denken aan Eva, een meisje dat ik kende toen ik eenentwintig was. Toen wist ik et nog niet, maar ik denk dat ik van Eva ield, en dit is et ver aal van de laatste dag die we samen doorbra ten. Tussen mijn middelbare s ool en de universiteit eb ik wat in Europa rondgezworven en om een of andere reden eindigde die reis in Duitsland. Mijn ouders waren niet bijzonder religieus of zo, maar zo ver van uis voor de eerste keer in mijn leven, op dool in een land dat er onlangs bijna in geslaagd was ons uit te roeien, voelde ik duidelijk mijn joodse erkomst, een wonderbaarlijk, eel erg sterk gevoel. Dit was in de tijd dat dit onderwerp daar nog taboe was, nog voor et entertainment werd, een winstgevend industrietje. Dus ik en Eva, je kan je er waars ijnlijk wel iets bij voorstellen - een paar na ten onbe olpen, stuntelige seks, telkens wanneer we ons konden afzonderen en we allebei dronken genoeg waren om niet meer bang te zijn, lange wandelingen in parken en straten, ik die aan een stuk door praatte over een of ander so iaal ideaal waar ik in die tijd de mond vol van ad, en zij die wan opig aar best deed om me te volgen in aar gebroken Engels vol misplaatste amerikanismen, en eel veel drank, meer drank dan ik de baas kon, om eerlijk te zijn, maar ik wou geen papventje zijn. En dan op een dag waren we koffie aan et drinken, en ze vertelde me dat aar vader een Nazi was geweest, een partijfun tionaris, een be oorlijk oge piet

LEXI ON

AIBO et eerste intelligente omputer-uisdier, ontwikkeld door Sony, met een kortetermijnige eugen van vijf minuten, geprogrammeerde emoties, mogelijk eid tot afspelen van muziek en film, en een oogst expressieve snoet. Aibo leert zi aanpassen aan zijn woon-

omgeving en kan vers illende gevoelens uitdrukken als vreugde, verdriet en woede, en indien inges akeld in de onversatiemodus, kan ij zijn gevoelens zelfs in taal uitdrukken. Aibo beoordeelt de gedragspatronen van zijn eigenaar in zijn persoonlijk dagboek. Prijs: 2099€

www.sony.be - www.eu.aibo.com

land that had so recently almost succeeded in wiping us out. This was still at the time when no one was talking about it over there, before it had become entertainment, before it had become a profitable industry. So me and Eva, you can probably imagine a bit how it was – a few nights of awkward, stumbling sex, when we could find a place that was private and we were both drunk enough to no longer be afraid, long walks in various parks and down various streets, me talking endlessly about whatever sort of socialist idealism I happened to be hung up on at the time and her trying desperately to keep up in her broken English full of misspelled Americanisms, a lot of drinking, more drinking than I could really handle to be honest but I didn't want to look like I couldn't hold my own. And then one day we were drinking coffee, hung over as usual, and she told me that her father had been a Nazi, a fairly big ranking party official, never got his hands dirty and spent most of the war behind a desk but before I knew what I was saying I told her that I hated her and everything she and her family stood for. For a moment it was quiet. Then she said that she understood, quietly got up from the table and I never saw her again. I hadn't thought about Eva for practically a lifetime but when I held my daughter in my arms for the first time it all came flooding back. Something around the eyes. Having children makes you more conservative and also makes you less political. Suddenly you have to make enough money to ensure your child a future. Sometimes you do things you don't especially like in order to make that money. Or things you don't believe in. Things that go ever so slightly against your ethical principles. But you're no longer just doing it for yourself. You're doing it for your family. Like I suppose Eva's father was partially doing it for her. But perhaps that's reading too much into it.

4. MOTHER It was September 11, 2001. At that time we were no longer living in America. Let's say, for example, we were living in Canada. I always turn on the television first thing in the morning and in that sense it was a day like any other. Perhaps some people have already forgotten but on that morning what was on television was two airplanes crashing into the twin towers of the world trade centre.

5. DAUGHTER It was about three years ago that I completely ran out of things to say. Most of the time it would go a little bit like this. Hanging out, everyone talking, and I'd realize that I hadn't said anything in a really long time. Rapidly I would attempt to come up with something to say. And I would always come up with the exact same thing, the same thought: 'Maybe today would be a good day for me to kill myself.' But I wouldn't say it. I was still ignorant enough to be aware of the fact that while some things one might say are socially acceptable, others most definitely are not. So I would say nothing. Listening to what others were saying and trying to comprehend how they would possibly imagine their petty concerns had any relevance, meant anything to anyone other than themselves. My desperation and silence were a testament to the fact that the world had already ended. **MOTHER** You're too young to be thinking things like that. **DAUGHTER** I'm not. **MOTHER** Have a cigarette, it will help you relax. **DAUGHTER** How do I fuck you? **MOTHER** Offer me a cigarette. **MOTHER** Take it, you'll die sooner. (She takes the cigarette and they both light up.) **DAUGHTER** You're a bad mother. **MOTHER** But I'm yours.

PART TWO Family Therapy

FATHER The therapist called it role-playing and reluctantly we agreed, stood facing one another, husband and wife. My role was daughter and her role was father, which, of course, also meant that in a sense her role was me. We began: (They turn to face each other.) **FATHER** Daddy? **MOTHER** Yes, dear. **FATHER** I'm eight years old. **MOTHER** All right. You're eight years old. **FATHER** I'm afraid. **MOTHER** I know you're

die zelf nooit zijn anders had vuilgemaakt en het grootste deel van de oorlog achter een bureau zat, maar voor ik het beseftte hoorde ik mezelf zeggen dat ik haar en alles waar zij en haar familie voor stonden, haatte. Het was een moment stil. Toen zei ze dat ze het begreep, stond stiltejes op van de tafel en ik heb haar nooit meer teruggezien. Het was eeuwen geleden dat ik aan Eva had gedacht, maar toen ik mijn doelen voor het eerst in mijn armen vield, kwam het allemaal terug. Iets rond de ogen. Kinderen krijgen maakt je conservatiever en ook minder politiek. Plotseling moet je genoeg geld zien te verdienen om je kind een toekomst te kunnen geven. Soms doe je dingen die je niet echt leuk vindt om geld te verdienen. Of dingen waar je niet in gelooft. Dingen die niet helemaal stroken met je ethische principes. Maar je doet het niet langer voor jezelf alleen. Je doet het voor je familie. Zoals Eva's vader het voor haar deed, veronderstel ik. Maar misschien is dat te ver gezocht.

4. MOEDER Het was 11 september, 2001. We woonden toen al niet meer in Amerika. Laat ons zeggen dat we in Canada woonden bijvoorbeeld. Het eerste wat ik doe 's morgens is de televisie opzetten en in dat opzicht was het een dag als een ander. Misschien zijn sommige mensen het al vergeten, maar op die ochtend toonde de televisie twee vliegtuigen die in de Twin Towers van het World Trade Centre vlogen.

5. DOUGHTER Een drietal jaar of zo geleden had ik plots niets meer om over te praten. Meestal ging het als volgt. Ik was ergens, iedereen was maar aan het praten, en ik beseftte ineens dat ik al heel lang niets meer gezegd had. Ik probeerde snel om iets te komen om te zeggen. En wat me te binnen schoot, was altijd hetzelfde, altijd dezelfde gedachte. 'Misschien zou vandaag een goede dag zijn om zelfmoord te plegen'. Maar ik zei het niet. Ik stond nog steeds genoeg met beide voeten op de grond om te beseffen dat sommige dingen die je zegt sociaal aanvaardbaar zijn, en andere absoluut niet. Dus zei ik niets. En luisterde ik naar wat anderen zeiden en probeerde te begrijpen hoe ze ook maar konden denken dat hun kleinzerige wissewasjes van enig belang waren, dat ze ook maar iets betekenden voor iemand anders dan zichzelf. Mijn wanhoop en stilte was een hulde aan het feit dat de wereld al opgevoerd had te bestaan. **MOEDER** Je bent te jong om zo'n dingen te denken. **DOUGHTER** Dat ben ik niet. **MOEDER** Hier, een sigaret, daar ontspan je van. **DOUGHTER** Mij een sigaret aanbieden, verdomme, hoe kan je? **MOEDER** Hier, pak aan, je gaat er sneller van dood. (Ze neemt de sigaret en ze steken er allebei een aan.) **DOUGHTER** Je bent een slechte moeder. **MOEDER** Maar wel die van jou.

DEEL TWEE Familietherapie

VADER De therapeut noemde het een rollenspel en we gingen met tegenzin akkoord, we stonden recht tegenover elkaar, man en vrouw. Mijn rol was docter en haar rol was vader, wat natuurlijk in zekere zin betekende dat ze mij speelde. We begonnen: (Ze kijken elkaar aan.) **VADER** Vader? **MOEDER** Ja staat. **VADER** Ik ben acht jaar oud. **MOEDER** Oké. Je bent acht jaar oud. **VADER** Ik ben bang. **MOEDER** Ik weet dat je bang bent, ik ben ook bang. Welk jaar is het? **VADER** 1982. **MOEDER** En waar ben je bang van? **VADER** Kernoorlog. **MOEDER** Niet bang zijn. Er komt geen kernoorlog. **VADER** Waarom niet? **MOEDER** Amerika en Rusland zijn net als de maffia. Het is afpersing, opgedrongen besmetting. **VADER** Wat is opgedrongen besmetting? **MOEDER** Dat is wanneer je mensen bedreigt. En ze betalen je. En omdat ze je betalen, beloof je geen pijn te doen. **VADER** In welke zin is kernoorlog opgedrongen besmetting? **MOEDER** Als de Amerikanen allemaal akkoord gaan dat het grootste deel van hun belastinggeld naar de productie van kernwapens gaat, en de Russen ook allemaal akkoord gaan over premisses hetzelfde, dan zullen beide kanten altijd hetzelfde aantal kernwapens hebben en ze gebruiken zou onvermijdelijk uitmonden in een

afraid. I'm afraid, too. W at year is it? **FAT ER** 1982. **MOT ER** And w at are you afraid of? **FAT ER** Nu lear war. **MOT ER** Don't be afraid. T ere's not going to be a nu lear war. **FAT ER** W y not? **MOT ER** Ameri a and Russia, t ey're like t e mafia. It's like a prote tion ra ket. **FAT ER** W at's a prote tion ra ket? **MOT ER** It's w en you t reaten people. And t en t ey pay you. And in return for t em paying you, you promise not to urt t em. **FAT ER** ow is nu lear war like a prote tion ra ket? **MOT ER** If t e Ameri ans all agree t at t e bulk of t eir tax money go towards t e produ tion of nu lear war eads and t e Russians also all agree to t e exa t same t ing, t en bot sides will always ave t e same number of nu lear war eads and using any of t em will result in mutual assured destru tion and no one wants t at be ause essentially everyone wants to live. So in return for us letting t e government spend all of our tax money on t e military instead of on liberal so ial programs t e governments of Ameri a and Russia promise us t at not everyone in t e world will die. **FAT ER** Mutual assured destru tion? **MOT ER** Yes, t at's w at t ey all it. **FAT ER** T at's insane. **MOT ER** Yes, of course it is. Now go to bed. **FAT ER** All rig t. (T ey bot turn to t e audien e.) **FAT ER** And t at's w at we alled t erapy.

Session Two

(T ey turn to fa e ea ot er.) **FAT ER** Daddy? **MOT ER** Yes dear. **FAT ER** Yesterday you said everyone wants to live. **MOT ER** Did I? **FAT ER** Yes. You said t ere will never be a nu lear war be ause essentially everyone wants to live. **MOT ER** All rig t. **FAT ER** W at about sui ides? **MOT ER** I don't know. I suppose sui ides also want to live but t ey simply find it too diffi ult. **FAT ER** T ey find w at too diffi ult? **MOT ER** T ey find it too diffi ult to go on. **FAT ER** O . (Fat er t inks it over.) W at if one day t e entire world woke up and found it too diffi ult to go on? **MOT ER** T at's t e amazing t ing about t e world. Everyone t inks somet ing ompletely different. Now go to s ool, you're going to be late. **FAT ER** S ool is boring.

Session T ree

FAT ER T e t erapist admitted s e was baffled. S e was onest. W o doesn't ap- pre iate onesty? W y did we, as a family, relate to ea ot er in t is strange, semi-analyti al manner? Did we t ink it was a good t ing to speak to our only ild wit su utter and ni ilisti bluntness? We didn't really know. T is was simply t e way we were and we ontinued. (T ey turn to fa e ea ot er.) **FAT ER** Daddy? **MOT ER** Yes dear. **FAT ER** Now I'm only six years old. **MOT ER** All rig t. You're six years old. **FAT ER** W y is it wrong to kill people? **MOT ER** I don't know. I suppose be ause you wouldn't want t em to kill you. **FAT ER** Is t at all? **MOT ER** T at's not all. But it is a good and important reason. (Fat er t inks it over.) **FAT ER** So if you were sui idal it would be all rig t to kill people? **MOT ER** No, of course not. **FAT ER** W y? (Mot er t inks it over.) **MOT ER** I suppose be ause of et i s. **FAT ER** But et i s aren't a reason. T ey're a system. **MOT ER** T at's ertainly a pre o ious t ing for a six year-old to say. **FAT ER** Sometimes I'm pre o ious. **MOT ER** I know you are. **FAT ER** W at I don't understand is... (Fat er trails off.) **MOT ER** Go on. **FAT ER** I mean, is t ere anyt ing be ind et i s? You an say it's wrong to kill someone be ause et i s tells you it's wrong. But w y? W y does et i s tell you t at? **MOT ER** T at's a good question. I'm not sure I really know. **FAT ER** Does anyone know? **MOT ER** I don't t ink so.

Session Four

FAT ER Ot er parents believe in God. **MOT ER** W at makes you say t at? **FAT ER** At s ool. I asked around. Ot er parents believe in God. **MOT ER** I'm sure some of t em do. **FAT ER** But we don't. **MOT ER** No. **FAT ER** I want to. **MOT ER** You want to believe in God? **FAT ER** Yes. **MOT ER** Do you also want to go to ur ? **FAT ER** No. I t ink just be- lieving in God would be enoug . **MOT ER** And w y do you t ink it's a

wederzijds verzekerde vernietiging en niemand wil dat, want in wezen wil iedereen leven. Dus de regeringen van Amerika en Rusland mogen al ons belastinggeld spenderen aan militaire doeleinden in plaats van aan liberale so iale programma's en in ruil daarvoor beloven ze ons dat niet iedereen op de wereld zal sterven. **VADER** Een wederzijds verzekerde vernietiging? **MOEDER** Ja, zo noemen ze dat. **VADER** Dat is krankzinnig. **MOEDER** Ja, natuurlijk. Ga nu maar slapen. **VADER** OK. (Ze keren zi beide naar et publiek.) **VADER** En dat is wat we noemen 't erapie'.

Sessie twee

(Ze kijken elkaar aan.) **VADER** Vader? **MOEDER** Ja s at. **VADER** Gisteren zei je dat iedereen wil leven. **MOEDER** Zei ik dat? **VADER** Ja. Je zei dat er nooit een kernoorlog zal komen omdat in wezen iedereen wil leven. **MOEDER** Juist ja. **VADER** Wat dan met zelfmoord? **MOEDER** Ik weet et niet. Ik veronderstel dat zelfmoordenaars ook wel willen leven, maar ze vinden et gewoon te moeilijk. **VADER** Wat vinden ze te moeilijk? **MOEDER** Ze vinden et te moeilijk om verder te gaan. **VADER** O . (Vader denkt ier- over na.) Wat als op een dag de ele wereld wakker wordt en et te moeil- ijk vindt om verder te gaan. **MOEDER** Dat is nu et wonderlijke van deze wereld. Iedereen denkt iets elemaal anders. Kom, ga naar s ool nu, an- ders kom je nog te laat. **VADER** S ool is saai.

Sessie drie

VADER De t erapeut was van aar stuk gebra t, gaf ze toe. Ze was eer- lijk. Wie stelt eerlijk eid nu niet op prijs? Waarom gingen wij als familie met elkaar om op deze vreemde, bijna-analyti e manier? Da ten we dat et goed was om zo bot, zo afgestompt, zo ni ilistis koud met ons enige kind te spreken? We adden niet e t een antwoord. Dit was ge- woon oe we waren en zo gingen we verder. (Ze kijken elkaar aan.) **VADER** Vader? **MOEDER** Ja s at. **VADER** Nu ben ik zes jaar oud. **MOEDER** Oké. Je bent zes jaar oud. **VADER** Waarom is et verkeerd om mensen te do- den? **MOEDER** Ik weet et niet. Ik veronderstel omdat jij niet wil dat zij jou doden. **VADER** Is dat alles? **MOEDER** Dat is niet alles. Maar et is een goede en belangrijke reden. (Vader denkt ierover na.) **VADER** Dus als je zelfmoordneigingen ebt, is et oké om mensen te doden? **MOEDER** Nee, natuurlijk niet. **VADER** Waarom? (Moeder denkt ierover na.) **MOEDER** Om et is e redenen veronderstel ik. **VADER** Maar et iek is geen reden. et is een systeem. **MOEDER** Dat is een be oorlijk vroegrijpe uitspraak voor een zesjarige. **VADER** Soms ben ik vroegrijp. **MOEDER** Ik weet et. **VADER** Wat ik niet begrijp is... (Vader aarzelt.) **MOEDER** Ga verder. **VADER** Ik be- doel, zit er iets a ter et iek? Je kan wel zeggen dat et verkeerd is ie- mand te doden omdat de et iek zegt dat et verkeerd is. Maar waarom? Waarom zegt de et iek dat? **MOEDER** Dat is een goede vraag. Ik ben niet zeker of ik et antwoord ken. **VADER** Kent iemand et? **MOEDER** Ik denk van niet.

Sessie vier

VADER Andere ouders geloven in God. **MOEDER** Waarom zeg je dat? **VADER** Op s ool. Ik eb wat rondgevraagd. Andere ouders geloven in God. **MOEDER** Sommigen onder en wel, ja, daar ben ik zeker van. **VADER** Maar wij niet. **MOEDER** Nee. **VADER** Ik wil dat wel. **MOEDER** Wil jij in God geloven? **VADER** Ja. **MOEDER** Wil je ook naar de kerk gaan? **VADER** Nee. Ik denk dat gewoon in God geloven genoeg zou zijn. **MOEDER** En waarom denk je dat dit een goed idee is? **VADER** Omdat ik dan op de vraag waarom et verkeerd is mensen te doden kan ant- woorden dat et verkeerd is om mensen te doden omdat God et zegt, en dat is een beter antwoord. **MOEDER** Waarom is et beter? **VADER** Omdat et duidelijk is.

good idea? FAT ER Be ause t en w en I ask w y is it wrong to kill people I an answer it's wrong to kill people be ause God says so and t at's a better answer. MOT ER W at makes it better? FAT ER Be ause it's lear.

PART T REE

People, stop aving ildren

(Daug ter brings a omputer on stage and sets it up. T e omputer speaks t e following text in a robot omputer voi e w ile at t e same time t e family slowly bring out a guitar, drum and violin and play quiet, filmi musi in t e ba kground.)

OMPUTER People, stop aving ildren. You are not doing yourselves or t e world any good. Take t e energies you would ave spent on ild rearing and use t em instead to fig t Ameri an imperialism. T e world is not as it used to be. Before you know it your ildren will be taken from you and indo trinated in t e

ways of bad artoons, over-pri ed toys, s ort attention spans, violent video games, stupid television and t e endless misinformation of t e internet. Stop for a moment and t ink. T ere are too many people in t e world already. T ere is too mu of everyt ing. Your ildren will learn not ing from you. Is w at you know really so valuable or important? People, stop aving ildren. You t ink you are being generous but really you are only being selfish . You are doing it only to add surplus, disingenuous meaning to your already basi ally meaningless lives or as an unwitting slave of primitive biology. Your ildren will not look after you w en you are old. T ey will be too busy trying to fend for t emselves wit in t e unyieldingly ars e onomi realities you ave reated for t em. Don't worry, t e spe ies will ontinue. Even if every single person w o ears t ese words were to onvin e one undred of t eir losest friends to stop aving ildren still t e spe ies will ontinue. So people, stop aving ildren. We must all stop and t ink. W at are we a tually doing? We are following a s ript. But is t e s ript well-written, does it serve t e best interests of umanity? We ave been following t is s ript for t ousands of years and look w ere we are today. T ings are not going well. Well, I say let's ange t e s ript and stop aving ildren. I am not simply trying to justify my own pat eti little life. T is is a real question and ea and every one of us must ask ourselves. Will t e ildren I rear add anyt ing to t e world or will t ey only take up spa e? I'm not saying babies aren't ute, aren't adorable, aren't desirable ommodities, per aps t e most desirable ommodity any young ouple ould possibly ope for. But we all must look at t e bigger pi ture. T e planet is not infinite. In fa t not ing is infinite. Infinity is a term we use to denote an impossible spa e. Infinity annot be filled and yet we pro reate as if it ould be. People, stop aving ildren. Let me tell you a story. T ere is a first world and a t ird world. In t e t ird world t ey ave lots of ildren and in t e first world we ave few. So t at's all rig t you mig t t ink quietly to yourself. T e few babies we do ave do not ontribute signifi antly to t e problem. And yet every baby we reate ontributes dire tly to t e already onsiderable misery of ildren and adults alike alf way around t e world. Everyt ing we buy, every oi e we make. Let me tell you anot er story. T ere was a young ouple and t ey got married and ad ildren. T e ouple were extremely liberal in bot t eir t oug ts and a tions and t oug t t at by raising t eir two ildren wit in t e enlig tenment tradition of t eir liberal ideas t ey ould, in t eir own small and u-mane fas ion, make t e world a better pla e. But t eir ildren were rebellious and, per aps only out of misguided spite, grew up to espouse t e most perni ous of onservative, pseudo-rig t wing do trines. T e parents were eartbroken but t eir eartbreak was merely t e result of naiveté. Your ildren mig t also rebel,

DEEL DRIE

Mensen, ou op met kinderen krijgen

(Do ter brengt een omputer op de s ène en installeert em. De omputer zegt de volgende tekst met een robota tige stem, terwijl de familie intussen langzaam gitaar, drum en viool te voors ijn aalt en za te, filmis e a tergrondmuziek speelt.)

OMPUTER Mensen, ou op met kinderen krijgen. Jullie doen jezelf en de wereld geen goed. Verzamel alle energie die je aan een kind ad gespendeerd en gebruik ze in plaats daarvan om tegen et Amerikaanse imperialisme te ve ten. De wereld is niet meer wat ij vroeger was. Voor je et weet worden je kinderen van je weggenomen en ge ersenspoeld door sle te artoons, veel te duur speelgoed, kort on entratievermogen, geweldadige videospelletjes, idiote televisie en eindeloos veel verkeerde informatie op et internet. Stop nu even en gebruik je verstand. Er zijn al te veel mensen op de wereld. Er is te veel van alles. Jullie kinderen zullen niets van je leren. Is wat jullie weten zo waardevol of belangrijk? Mensen, ou op met kinderen krijgen. Jullie denken dat jullie grootmoedig zijn, maar in feite zijn jullie gewoon egoïstis . Jullie doen et alleen maar om stiekem een surplus toe te voegen, een betekenis aan jullie van nature onbeduidende levens, of als onwetende slaven van primitieve biologie. Jullie kinderen zullen niet voor jullie zorgen als jullie oud zijn. Ze zullen te druk bezig zijn met voor zi zelf te zorgen in de bikkel arde e onomiss e realiteit die jullie voor en ge reëerd ebben. Geen paniek, de menselijke soort zal overleven. Zelfs wanneer iedereen die dit oort onderd mensen in zijn of aar vriendenkring kan overtuigen om op te ouden met kinderen krijgen, dan nog zal de menselijke soort overleven. Dus mensen, ou op met kinderen krijgen. We moeten allemaal stoppen en ons verstand gebruiken. Wat zijn we eigenlijk aan et doen? We zijn een draaiboek aan et afspelen. Maar is et draaiboek wel goed ges reven, dient et de belangen van de mens eid? We volgen dit draaiboek al duizenden jaren, en kijk waar we vandaag zijn aanbeland. Dingen lopen niet zo goed. Wel, ik zeg jullie, laat ons et draaiboek veranderen en op ouden met kinderen krijgen. Ik probeer niet alleen maar mijn eigen kleine, miserabele leven te re tvaardigen. Dit is een wezenlijke vraag die ieder van ons zi zelf moet stellen. Zullen de kinderen die ik grootbreng e t iets bijbrengen aan deze wereld of zullen ze alleen maar ruimte innemen? Ik beweer niet dat baby's niet snoezig en s attig zijn, dat ze geen begerlijke produ ten zijn, miss ien et meest begerlijke dat een jong koppel kan wensen. Maar we moeten allemaal et grotere ge eel zien. De planeet is niet oneindig. In feite is niets oneindig. Oneindig eid is een term die we gebruiken om een onmogelijke ruimte aan te duiden. Oneindig eid kan niet gevuld worden en to planten we ons voort alsof we dat zouden kunnen. Mensen, ou op met kinderen krijgen. Laat me julie een ver aal vertellen. Er is een eerste wereld en een derde wereld. In de derde wereld ebben ze veel kinderen en in de eerste wereld weinig. Dus dat is goed, denk je miss ien stiekem bij jezelf. De weinige baby's die we ebben, dragen niet substantieel bij tot et probleem. En to draagt elke baby die wij reëren dire t bij tot de nu al aanzienlijke miserie van zowel kinderen als volwassenen aan de andere kant van de wereld. Alles wat we kopen, elke keuze die we maken. Laat me jullie nog een ver aal vertellen. Er was eens een jong koppel en ze trouwden en ze kregen kinderen. et koppel was extreem liberaal, in woord en daad, en ze da ten dat ze op un eigen kleins alige, menselijke manier de wereld een betere plek konden maken door un twee kinderen op te voeden in de verli te traditie van un liberale ideeën. Maar un kinderen kwamen in opstand en werden, miss ien alleen maar uit blinde aat, aan angers van de meest verderfelijke van alle onservatieve, pseudo-re tse do trines. De ouders waren er kapot van, maar oogstten alleen wat un naïviteit gezaaid ad. Jouw kinderen komen miss ien ook in opstand, zullen

BOA

might also grow up to represent the antithesis of everything you stand for and believe in and what are you going to do about it? People, stop having children. The world we've created will not tolerate their still unformed humanity. The world we've created will destroy them and you will be at least partly responsible, or you will feel responsible, or you won't feel responsible but you should. Fascists believe in having children. Nazis believe in having children. Peasants believe in having children and it is time for us to get beyond all of that. And I want to be perfectly clear on this next point: the problem is not children. The problem is adults. But without children there would be no adults. And without adults there would be

no children. And they're all broken. As often as possible. Let me now outline what I hope we can all agree is a common enough scenario. A woman of childbearing age attends her younger sister's wedding during the course of which she is cornered by a distant relative she neither knows very well nor particularly likes. 'So when's your turn,' asks the relative, who is also perhaps more than a little bit drunk by this point in the late afternoon, meaning of course when will it be your turn to get married. The woman of childbearing age attempts to be polite, dodging the question, claiming she doesn't really know, when the right man comes along, etc. But the drunk relative is insistent: 'of course you're planning to have children,' she continues, 'you must be planning to have children.' The woman of childbearing age has no immediate plans for children but doesn't want to cause a scene. 'Yeah, maybe some day,' she shrugs. Trying to be polite, trying to be evasive, wanting to leave this wedding and go back to a life in which human interaction is more familiar and ironical and benign. 'No, not some day. You have to have them now, when you're still young, while you still have the energy. If you wait, if you wait...' the drunken relative trails off. Perhaps she has no children of her own. Or perhaps her children are all grown up and not treating her with the love and respect she knows in her heart she deserves. 'You have to have children,' the relative says, 'you just have to.' But she's wrong.

This text was written by a child who was never born. And you might think that because I was never born I'd be bitter or unhappy but you too would be wrong. Not having been born was the most perfect, wonderful, humane, enlightening thing to have ever happened to me. I am little more than a thought, a bit of whimsy, a pre-occupation, never once twinkled in the eye of no one in particular and here is what I have learned. Nothing exists in isolation. Everything exists in relation to something else. If something is good it is only good in relation to something else which is less good. If we can all agree with this premise we can see that there exists a sort of sliding scale of human endeavours in which the best thing is never to have been born, the next best thing is to be born but live your life without doing any harm, and the next best thing is to be born, do some harm but never to reproduce. To be honest it gets a little fuzzy after that. Life can be so difficult. But never having been born is a piece of cake.

PART FOUR Reconciliation

1. DAUGHTER And then I got older and I had children myself and I loved my children and my parents died and my children got older and they had children and I loved my grandchildren and then I died and on and on it went until the end of time which was nice. Despite everything else we've said it was nice and I am dead and warm and happy and it was nice. But we're getting a bit ahead

as we grow up to represent the antithesis of everything you stand for and believe in and what are you going to do about it? People, stop having children. The world we've created will not tolerate their still unformed humanity. The world we've created will destroy them and you will be at least partly responsible, or you will feel responsible, or you won't feel responsible but you should. Fascists believe in having children. Nazis believe in having children. Peasants believe in having children and it is time for us to get beyond all of that. And I want to be perfectly clear on this next point: the problem is not children. The problem is adults. But without children there would be no adults. And without adults there would be

no children. And they're all broken. As often as possible. Let me now outline what I hope we can all agree is a common enough scenario. A woman of childbearing age attends her younger sister's wedding during the course of which she is cornered by a distant relative she neither knows very well nor particularly likes. 'So when's your turn,' asks the relative, who is also perhaps more than a little bit drunk by this point in the late afternoon, meaning of course when will it be your turn to get married. The woman of childbearing age attempts to be polite, dodging the question, claiming she doesn't really know, when the right man comes along, etc. But the drunk relative is insistent: 'of course you're planning to have children,' she continues, 'you must be planning to have children.' The woman of childbearing age has no immediate plans for children but doesn't want to cause a scene. 'Yeah, maybe some day,' she shrugs. Trying to be polite, trying to be evasive, wanting to leave this wedding and go back to a life in which human interaction is more familiar and ironical and benign. 'No, not some day. You have to have them now, when you're still young, while you still have the energy. If you wait, if you wait...' the drunken relative trails off. Perhaps she has no children of her own. Or perhaps her children are all grown up and not treating her with the love and respect she knows in her heart she deserves. 'You have to have children,' the relative says, 'you just have to.' But she's wrong.

de kinderen zijn het probleem niet. Het zijn de volwassenen. Maar zonder kinderen zouden er geen volwassenen zijn. En zonder volwassenen zouden er geen kinderen zijn. En de cirkel moet doorbroken worden. Zo vaak mogelijk. Laat me nu een scenario voor u schetsen, eerkenbaar voor ons allemaal naar ik hoop. Een vrouw op vruchtbare leeftijd wordt tijdens het uweeljk van haar jongere zus aangeklampt door een verre verwante die ze niet goed kent en ook niet echt leuk vindt. 'Wel, wanneer is het jouw beurt?', vraagt de verwante, die bovendien misschien ook meer dan beoorlijk aangesloten is op dit moment in de late namiddag, waarmee ze natuurlijk bedoelt 'wanneer is het jouw beurt om te trouwen'. De vrouw op vruchtbare leeftijd probeert beleefd te blijven, ontwijkt de vraag, zegt dat ze het niet echt weet, wanneer ze de juiste man vindt, enzovoort. Maar de dronken verwante dringt aan: 'natuurlijk wil je kinderen krijgen', gaat ze verder, 'dat moet wel, je moet wel van plan zijn om kinderen te krijgen.' De vrouw op vruchtbare leeftijd heeft niet meteen plannen om kinderen te krijgen, maar wil geen schène veroorzaken. 'Ja, misschien, op een dag', en ze aalt naar ouders op. Ze probeert beleefd te zijn, ontwijkend, ze wil weg van dit feest, terug naar een leven waar menselijke interactie meer vertrouwd, ironisch, minzamer is. 'Nee, niet op een dag. Je moet ze nu hebben, nu je nog jong bent, nu je nog energie hebt. Als je wacht, als je wacht...' De dronken verwante aarzelt. Misschien heeft ze zelf geen kinderen. Of misschien zijn haar kinderen allemaal volwassen en beandelen ze haar niet met respect en de liefde die ze, dat weet ze diep in haar hart, verdient. 'Je moet kinderen krijgen,' zegt de verwante, 'je moet'. Maar ze vergist zich.

Deze tekst werd geschreven door een kind dat nooit geboren werd. En je denkt misschien dat ik verbitterd en ongelukkig ben omdat ik nooit geboren ben, maar ook jij vergist je. Niet geboren zijn was het meest perfecte, wonderbaarlijke, menselijke, verliete wat me ooit kon overkomen. Ik ben niets meer dan een gedachte, een bevlieging, een pre-occupatie, een nooit verwekte fonkeling in de ogen van niemand in het bijzonder en dit is wat ik geleerd heb. Niets staat op zichzelf. Alles is verbonden met iets anders. Als iets goed is, dan is het alleen goed in relatie tot iets anders dat minder goed is. Als we allemaal akkoord kunnen gaan met deze premisse, kunnen we zien dat er een soort schaal van menselijke ondernemingen bestaat, waarbij het beste is nooit geboren te worden, het tweede beste geboren te worden maar je leven leiden zonder kwaad te doen, het derde beste geboren worden, een beetje kwaad doen, maar je nooit voort te planten. Daarna wordt het wat vaag eerlijk gezegd. Het leven kan zo moeilijk zijn. Maar nooit geboren worden is een makkie.

DEEL VIER Verzoening

1. DOUGHTER En toen werd ik ouder en kreeg ik zelf kinderen en ik hield van mijn kinderen en mijn ouders stierven en mijn kinderen werden ouder en zij kregen kinderen en ik hield van mijn kleinkinderen en toen ging ik dood en het ging verder, steeds verder, tot het einde der tijden,

of ourselves. Today I woke up, made coffee, made toast, drank the coffee, ate the toast, went to school, flirted with a boy I sort of liked, failed a chemistry exam, ate lunch, got asked out by a different boy I didn't like nearly as much, said yes anyway hoping to make the first boy jealous, had irrational feelings, didn't pay attention in class (in fact I can't even remember what class it was), came home, ate dinner, pretended to do my homework, talked on the phone, checked my email, talked on the phone some more and went to bed. In other words it was a perfectly normal day. On the one hand we have a perfectly normal day like today and on the other hand we have my children and their children and their children's children on and on forever and ever until the sun burns out and how do these two seemingly opposite things relate to one another. Today, when I have to admit was just a little bit banal, and eternity, when I will probably be a little bit banal as well come to think about it. So today and eternity are both banal. Every day I wake up and think: today something will happen. And things do happen. Every day all sorts of things happen. And some things are less disappointing and other things are more disappointing and a few things are even kind of satisfying in their own everyday sort of way but nothing is TELLING that puts it all into perspective, makes all the other things more meaningful than they would otherwise ever be. Nothing is the epiphany. Still, one day you grow up a little bit and realize that life is not a twenty-four hour a day orgasm it does begin to seem like time to cherish the little things, the little everyday things, and I'd just like us all to take a moment of silent prayer, pray to whatever god you can manage that we don't just fuck everything up, and that TELLING will somehow manage to continue, perhaps even for all eternity. I'm still young so I'm still idealistic and I'd just like us all to take a moment and pray that we don't completely fuck everything up. What do we do that?

2. FAT ER It is a mistake to sacrifice everything for your children. Fortunately, this is the one mistake which we never made. Many of you were tonight might have children of your own so you know how it is, the great temptation, the animal sensation that completely overwhelms you at the very first notes of your child's first whimper. Since we are talking about biology here. When I is powerful, perhaps too powerful, makes you do stupid things, though sometimes it seems it's all we've got and therefore we must work with it and do our best within the constraints of an imperfect situation. As you already know we have a young daughter. And when she was born I said to myself: she is not just a miniature combination of me and my wife, brought into the world to carry forth our values long after we are gone. She is her own person and will have her own thoughts and ideas which we will instinctively provoke and encourage. And she will grow up and slowly grow away from us but this will be made easier by the fact that from the very beginning we let her breathe, we didn't smother her in our own fears and neuroses but rather allowed her to differentiate herself from us so that when she leaves it won't be like a piece of us is breaking off but rather like a next-door neighbor is moving a little way down the street, perhaps only a few doors down. Then our daughter grew up and turned into a rather morbid child and later into an equally morbid adult. While I've always liked to garden or read a good detective novel, she likes to read about mass murders, wanted nothing to do with the garden, wouldn't even get her to look after a cat. At first you think it's just a phase she's going through but it turns out it's not. The things she likes most to talk about revolt me, turn my stomach, I often wonder how she managed to acquire such a pure and vitriolic strain of nihilism, but since she is here tonight I just want to say that I love you anyway. We haven't really spoken for the past ten years or so and I realize things are difficult, things are more than a little bit strained between us, but you can't help but love your children and I love you anyway.

en dat was fijn. Ondanks alles wat we gezegd hebben, was het fijn en ik ben dood en warm en gelukkig en het was fijn. Maar we lopen wat op de dingen vooruit. Vandaag werd ik wakker, maakte koffie, maakte toast, dronk de koffie, at de toast, flirtte met een jongen die ik wel leuk vond, deed een chemie-examen, at mijn lunch, werd mee uitgevraagd door een andere jongen die ik veel minder leuk vond, zei toevallig in de hoop die andere jongen jaloeers te maken, voelde me verward, lette niet op in de klas (ik kan me in feite zelfs niet herinneren welke les het was), kwam thuis, at avondeten, deed alsof ik huiswerk maakte, telefoneerde, checked mijn email, telefoneerde nog een beetje en ging slapen. Een perfect normale dag met andere woorden. Enerzijds hebben we dus een perfect normale dag zoals vandaag en anderzijds mijn kinderen en hun kinderen en de kinderen van hun kinderen en steeds maar verder en verder, voor eeuwig en altijd, tot de zon opgebrand is en hoe verouden die twee sijnbaar tegengestelde dingen zijn tot elkaar? Vandaag, een beetje banaal geef ik toe, en eeuwigheid, waarschijnlijk ook een beetje banaal nu ik erover nadenk. Dus vandaag en eeuwigheid zijn allebei banaal. Elke dag word ik wakker en denk ik: vandaag zal er iets gebeuren. En er gebeuren dingen. Er gebeurt vanalles. En sommige dingen vallen minder tegen en sommige vallen erg tegen en maar weinig dingen zijn zelfs maar bevredigend op hun eigen alledaagse manier, maar niets is TELLING dat alles in perspectief plaatst, dat alle andere dingen zinvoller maakt dan ze ooit hadden kunnen zijn. Geen goddelijke openbaring. Maar als je eenmaal wat ouder wordt en je beseft dat het leven geen 24/24 orgasme is, begin je te genieten van de kleine dingetjes, de kleine alledaagse dingen, en ik zou gewoon graag samen met jullie even in stilte willen bidden, bidden tot om het even welke god die je ligt, dat we niet alles naar de kloten elpen, en dat DE KLEINE DINGEN op een of andere manier kunnen blijven voortbestaan, misschien zelfs tot in de eeuwigheid. Ik ben nog jong en heb dus nog steeds idealen en zou gewoon graag even samen met jullie bidden dat we niet alles helemaal naar de kloten elpen. Kunnen we dat even doen?

2. VADER Alles opofferen voor je kinderen is verkeerd. Gelukkig is dit de enige fout die we nooit gemaakt hebben. Velen onder jullie vanavond hebben misschien zelf kinderen dus jullie weten hoe het is, de grote verleiding, het dierlijke gevoel dat je volledig overspoelt wanneer je kind voor het eerst begint te janken. Nu we het hier toever biologiebepalingen. En dat wat kraakt is, misschien te kraakt, doet je domme dingen doen, hoewel het soms lijkt alsof dit alles is wat we hebben en dat we hiermee aan de slag moeten gaan en ons best moeten doen binnen de beperkingen van een onvolmaakte situatie. Zoals jullie al weten hebben we een jonge dochter. En toen ze geboren werd, zei ik tegen mezelf: zij is niet gewoon een combinatie van mij en mijn vrouw in miniatuur, op de wereld gebracht om na onze dood onze waarden voort te zetten. Ze is een individu en ze zal haar eigen gedachten en ideeën hebben die we instinctief zullen uitdagen en aanmoedigen. En ze zal opgroeien en langzaam van ons weggroeien maar het feit dat we haar van bij het begin lieten ademen zal dit makkelijker maken, het feit dat we haar niet hebben overstelpt met onze eigen angsten en neuroses maar het toelieten dat ze zich van ons differentieerde zodat wanneer ze weggaat het niet is alsof we een deel van onszelf verliezen, maar eerder alsof een buur wat verder in de straat gaat wonen, een paar huizen verderop misschien maar. En toen groeide onze dochter op en ze werd een eerder morbide kind en later een al even morbide volwassene. Terwijl ik kon genieten van tuinieren, of een goede detective roman, las zij alles over massamoorden en kon de tuin maar geen moesten, zelfs naar een kat keek ze niet om. Eerst denk je dat het maar een fase is waar ze doorheen moet, maar dan blijkt dit niet zo te zijn. De dingen waar ze het liefst over praat, doen me walgen, mijn maag omkeren, ik vraag me af waar ze dat puur

3. MOTHER When you are a parent you are always also a punishing bag, your children can blame you for anything they wish and there is nothing you can do about it. All the injustices they have suffered, real or imagined, all the shortcomings of their upbringing or of their character, all the problems of the world from capitalism to the fact that there's no good music any more, all of that can be blamed on you and you must face these accusations stoically, knowing that while perhaps only a modicum of what they say is actually true, your soul signed a contract when you gave birth and that contract says you must take responsibility, not only responsibility for all the things you have done but also responsibility for what your children feel. And your children will always feel that in some way, small or large, you have done them irreparable harm. When I think of my own parents, who are now both dead and often I still miss them, I have warm feelings but also feelings of incredible pain and heartache. Why couldn't things have been somehow different, I think, and I'm sure my daughter often feels the exact same thing. That is the way it is and that is the way it should always be, not because it is good but because the rough, the painful process of differentiating ourselves from our parents we more fully become who we are.

No, I'm sorry. I can't end there. I haven't yet said everything I wanted to say. A little girl is at school, out in the playground with her friends, and she sees a flower and says to her friends, just talking out loud, wondering gently to herself: do you think flowers have feelings? And for the rest of the day her friends tease her relentlessly, with every new opportunity that arises. Do flowers have feelings, that's so stupid. Right, flowers have feelings. All day and for the rest of the week: stupid flowers have stupid feelings and that little girl feels she is never going to say anything like that ever again. She has already learned that when you open your heart or express genuine, innocent curiosity or wonder about the world your friends will pounce on the opportunity and use it to hurt you as viciously as possible and there is nothing anyone can do to protect her. It's simple

stories like that which really break my heart. A middle-aged man, a well-known writer, sits down one day and writes a letter to his parents letting them know everything they've ever done wrong, why they were bad parents, everything they ever did which hurt him or made him a less successful person than he would otherwise be. The letter is twenty pages long. He says it was just like the letter Kafka wrote to his father and never sent but unlike Kafka he actually sent it; he mailed the hateful, bitter twenty-page letter to his parents. And what happened next changed his life forever. His parents wrote him back a twenty-page letter apologizing in heartfelt detail for every single thing he accused them of, saying they were sorry and that they hoped some day he would find it in his heart to forgive them. He never expected a reply but he got a reply and he forgave them and there are so many things in the world which I am unable to forgive but with my parents and with my daughter I always try to remember the twenty-page letter and its message of forgiveness.

sarastis en nihilisme vandaan heeft, maar omdat ze hier is vanavond wil ik haar gewoon zeggen ik hou van je. We hebben elkaar de laatste tien jaar of zo niet echt gesproken en ik besef dat het wat moeilijk ligt, dat er behoorlijk wat spanning is tussen ons, maar je kan niet niet van je kinderen houden en ik hou van je.

3. MOEDER Als ouder ben je altijd de boksbal, je kinderen kunnen je de schuld geven voor om het even wat en je kan daar niets aan doen. Alle onrecht die ze hebben geleden, echt of ingebeeld, alle tekortkomingen van hun opvoeding of hun karakter, alle problemen van de wereld, van kapitalisme tot het feit dat er geen goede muziek meer is, dat alles kan jou in de schouwen gesoven worden en je moet die beschuldigingen stoïjns op je af laten komen, wetende dat misschien maar een greintje van wat ze zeggen echt waar is, jouw ziel tekende een contract toen je een kind op de wereld zette en dat contract zegt dat je jouw verantwoordelijkheidsaandelen moet opnemen, niet alleen de verantwoordelijkheid voor alle dingen die je hebt gedaan, maar ook de verantwoordelijkheid voor wat je kinderen voelen. En jouw kinderen zullen altijd het gevoel hebben dat jij en op een of andere manier, in min of meerdere mate, onherstelbaar kwaad hebt gedaan. Wanneer ik terugdenk aan mijn eigen ouders, die nu allebei dood zijn en die ik soms nog steeds mis, dan heb ik warme gevoelens, maar ook heel erg pijnlijke gevoelens en artzweer. Waarom zijn de dingen niet anders gelopen, denk ik, en ik ben er zeker van dat mijn dochter vaak hetzelfde denkt. Zo is het en zo moet het blijven, niet omdat het goed is, maar omdat we dankzij dit pijnlijke proces van differentiatie van onze ouders meer onszelf kunnen worden.

Nee, het spijjt me, ik kan hier niet eindigen. Ik heb nog niet alles gezegd wat ik te zeggen had. Een klein meisje is op school, met haar vrienden op de speelplaats, en ze ziet een bloem en hardop denkend zegt ze aan haar vrienden wat ze zijzelf afvraagt: 'denk je dat bloemen gevoelens hebben?' En de rest van de dag laten haar vrienden geen kans links liggen om haar meedogenloos te pesten. Ze hebben bloemen gevoelens, dat is stom. Jaja, bloemen hebben gevoelens. En de hele dag en de rest van de week: stomme bloemen hebben stomme gevoelens en het kleine meisje heeft het gevoel dat ze zoiets nooit meer zal zeggen. Ze heeft nu al geleerd dat wanneer je je hart opent, of oprecht en onsuldig nieuwsgierig bent, of je dingen afvraagt over de wereld, je vrienden deze gelegenheid meteen zullen aangrijpen om je zo gemeen mogelijk pijn te doen en niemand kan haar beschermen. Het zijn eenvoudige verhalen als deze die mijn hart breken. Een man van middelbare leeftijd, een bekende schrijver, gaat op een dag aan tafel zitten en schrijft een brief aan zijn ouders om hen te laten weten wat ze allemaal verkeerd hebben gedaan, waarom ze slechte ouders waren, alle pijn die ze hem ooit aangedaan hebben waardoor hij minder succesvol is dan hij had kunnen zijn. Een brief van twintig pagina's lang. Hij zei dat het net de brief was die Kafka schreef naar zijn vader, maar nooit verzuurde, maar in tegenstelling tot Kafka stuurde hij de brief wel op; hij deed de atelische, verbitterde, twintig pagina's lange brief op de post. En wat daarna gebeurde, veranderde zijn leven voor goed. Zijn ouders schreven hem een twintig pagina's lange brief terug waarin ze zijn stuk voor stuk, tot in de diepste details verontsuldigden voor alles waar hij en van beschuldigd had, ze zeiden dat het en speelt en dat ze oopten dat hij het ooit, op een dag, over zijn hart zou krijgen om hen te vergeven. Hij had nooit een antwoord verwacht, maar hij kreeg er een, en hij vergaf hen en er zijn zoveel dingen in de wereld die ik niet kan vergeven, maar met mijn ouders en met mijn dochter probeer ik te denken aan die twintig pagina's lange brief en het is een boodschap van vergeving.

Vertaling Stien Mijsels, Beeld David Gelbi